

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. De Iure Patronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

TITULUS VI.

De modo conferendi Beneficia.

SEx numerantur modi beneficia dandi & accipiendi *Primus est* præsentatio per Patronum facta, & institutio. *Secundus* electio, & confirmatio. *Tertius* postulatio, & confirmatio. *Quartus* Collatio libera. *Quintus* Permutatio. *Sextus* Resignatio in favorem alterius. Præsentatio est personæ per patronum Episcopo, vel alteri, ad quem pertinet, legitimè facta exhibitio. Institutio beneficii collatio, seu attributio. Confirmatio propriè ad electum, sicut institutio ad præsentatū refertur. Collatio nuncupatur, quando beneficium solo jure Prælati datur, nec subest juri patronatus. Omni beneficio commune est, quod obtineri nequeat sine Canonica institutione. De Permutatione, & Resignatione satis videtur dictum tit. 2 §. 6. & 7. Reliqua ordine pertractabimus.

§. I.

De iure Patronatus.

I. Jus Patronatus definitur: *potestas præsentandi idoneam personam ad beneficium Ecclesiasticum vacans.* Duplex est, patronatus Ecclesiastici & Laici. Ecclesiasticum vocatur, non quòd Ecclesiasticus illud possideat, sed quia ortum inde, quòd ex bonis Ecclesiasticis Ecclesiam quis fundavit, extruxit, vel dotavit; vel, quod habetur ratione Rectoratus Ecclesiæ, aut dignitatis alicujus, puta, Præposituræ, aut Decanatus. Jus patronatus Laici competit alicui, quia ex bonis patrimonialibus, aut sæcularibus Ecclesiam

fundavit, construxit, aut sufficienter dotavit, vel beneficium aliquod crexit, vel quia ab aliquo horum causam habuit. Hoc censetur Ecclesiasticum fieri, quando donatione, aliove modo transfertur ad Ecclesiam, Capitulum, vel Monasterium, aut annectitur alicui beneficio, dignitati, &c. *Lancel. Inst. hoc tit. Canis. eod. Anton. Cucch. l. 2. tit. 9. Regi. l. 30. tit. 3. c. 16. Vall. l. 3. tit. 37. §. 1. Covar. l. pract. qq. 6. 36. n. 2. Fr. Leo par. 2. Fori Eccl. c. 2. Garz. pa. 4. c. 1. n. 594. Laym. l. 4. tit. 2. c. 13. n. 3. & 4. AZ. l. 1. c. 19. Zer. par. 1. V. Jus patronatus. Pia. par. 2. c. 5. n. 5.* Differunt in hisce quatuor. 1. quoad derogationem, quia Jus patronatus Laicorum solus Papa derogare potest, nec derogare censetur, nisi expressa mentione facta: Juri patronatus Ecclesiastico potest etiam Legatus à latere derogare. 2. Laicus patronus habet quadrimestre tempus ad præsentandum, Ecclesiasticus vero semestre. 3. Laicus patronus, cum semel præsentavit, variare potest, & proponere alium: idem Ecclesiastico patrono non permittitur. 4. patronus Ecclesiasticus eligens scienter indignum, privatur illa vice potestate præsentandi, laicus vero non privatur. *Lamb. de ju. e patron. l. 3. q. 10. art. 1. Sanch. l. 2. consil. c. 3. D. 53. n. 9.*

II. Jus patronatus spectando primam originem quinque modis acquiri potest. *Primus est* Si quis Ecclesiæ extruendæ fundum concedat. *c. nobis de iure patron. c. Quicunq. c. decernimus 16. q. 7.* *Secundus*, si cum consensu Episcopi Ecclesiam construat. *Tertius*, si eam dotet, vel beneficium

fiat aliquod erigat. *Con. Tr. Sess. 25. c. 9.*
Hinc Versiculus iste,

Patronum faciunt Dos, edificatio, fundus.

Quartus multiplicatis præsentationibus à tempore immemoriali, seu consuetudine, de quâ *Con. Trid. Sess. 25. c. 9.* *Quintus* concessione Summi Pontificis, à quo olim propter instantem necessitatem Imperatores & Reges Patroni Ecclesiarum rogati & constituti sunt. Neque omnia ab ipsis solis beneficia erecta fundataq; prudenter cogitare, & affirmare possumus. Idem à Monasteriis quibusdam factum liquet cū magno fructu primùm, mox damno, quando Principes, & Dynastæ totum electionis, & institutionis jus sibi vindicârunt. Ob quam causam à *Con. Trid.* datur potestas Episcopis examinandi patronorum titulos, & abrogandi illorum jura, quæ juxta formam præscriptam probata non fuerint: item examinandi præsentatos, sive ab ipsis instituendi sint, sive ab aliquo inferiore Denique prohibet, jus patronatus vendi sub pœnâ excommunicationis & interdicti ferendâ, & sub pœnâ amissionis illius juris ipso facto incurrendâ. *Con. Trid. Sess. 25. c. 9.* & ibi declarationes *Cardin. Silv. V. Jus patronatus n. 2. Fr. Leo in Thes. fo. Eccl. par. 2. c. 21. Piafec. par. 2. c. 5. n. 5.*

III. Ad probandum Jus patronatus sufficit primò documentum, seu scriptura authentica, qualis esset Episcopi Bulla, vel consensus in scripto datus ad fundandum, construendum, seu dotandum: facit enim plenam fidem in iis, quæ fiunt sine figura judicii sola scriptura, aut sigillum Episcopi. *c. post cessionem iun. Glo. V. literas de probat. Secundò* consuetudo præsentandi per antiquissimum tempus nun-

quam interrupta, seu immemorialis temporis. *Tertio*, si de solo possessorio agatur sufficit probatio per testes *Zerola V. Jus patron. ad 3. Barb. ad c. 9. Sess. 25. Con. Tr. Piafec. par. 1. c. 5. pag. 382.* ubi addit libros visitationum non probare sufficienter, cum fiant sine causæ cognitione. Item consuetudinem immemoriam probandam esse ad diem motæ litis juxta declarationem *Congr. Cardinalium.*

IV. A jure patronatus non excluduntur fœminæ *c. ult. de cõcess. præb.* neque impuberes, neque illegitimi *Arg. c. 1. Pia mentes. & c. Frigentius 27. 16. q. 7.* ubi omnibus Christianis jus patronatus permittitur. Nec difficile est causam indagare. Expedi enim piam fidelium propensionem ad fundandas, dotandasque Ecclesias fovere & promovere. Si contingat jus patronatus annexum esse bonis à muliere in dotem viro datis, probabile est hunc patronum fore: secus si aliis bonis annexum fuerit: tunc enim ad mulierem præsentatio pertinebit. Pupilli, jus patronatus habentis absque auctoritate tutoris præsentatio non fiet. Minoris verò etiam sine Curatoris consensu facta valebit. *Garz. par. 5. c. 9. n. 177. Anto. Cucchus l. 2. Inst. tr. 9. Moscon. l. 1. par. 3. c. 2. Silv. V. Jus patron. n. 5. Az. 11. l. 5. c. 21. n. 16. Laym. l. 4. tr. 2. c. 13. n. 18.*

V. Cum de possessione juris patronatus alicui mota est, à præsentando abstinabit *Arg. c. ex literis de iure patron. Gloss. in c. 2. V. electionem. de in integr. rest.* Si verò bonæ fidei possessori mota lis est de proprietate juris, admitti quidem præsentatio, sed præsentatus lite pendente institui non debet. Si autem possessor ante litem conditam præsentavit, institutio fieri

N

fieri

fieri debet, quamvis supervenerit lis. *Abb. in c. cit. ex liter.* Presentatio enim est quasi fructus Juris patronatus. Plus autem juris habet bonæ fidei possessor ante litem contestationem, quam postea. *Gonz. ad reg. 8. Cancell. Glo. 45. Piaf. par. 2. c. 5. Gutier. consil. 4. n. 34. Barb. in c. consultationibus de iur. patr. Zypars l. 1. de iuris. Eccl. c. 38.*

VI. Quatuor potissimum jura competunt patrono tam Laico quam Ecclesiastico. Primum est presentare Episcopo instituendos ad beneficia tum simplicia, tum curata, quando vacant. Ante vacationem enim non tantum irrita presentatio est, sed etiam ipsa promissio alicui specialiter facta: quin etiam commissio facultatis presentandi, si fiat favore personæ determinatæ, ut illa ad beneficium proximè vacaturum presentetur. *c. ult. de concess. preb. secundum*, Patroni præcipuus honor est in processibus, sessionibus, & similibus. *16. q. 6. c. Piamenti & c. Frigentius.* Addunt aliqui Ecclesiæ Prælatum aliosq; Clericos Patrono, ut benefactori suo reverentiam debere. Tertio Patronus ad inopiam redactus cum filiis suis ab Ecclesiâ ejusq; beneficiatis alendus est ex iis, quæ supersunt: si non fecerint, actio contra illos tanquam ingratos permittitur *c. qui sunt, 16. q. 7. & c. nobis ead.* Extra hunc casum non licet illi quicquam exigere: neq; Ecclesiam gravare exactionibus, aliisve oneribus, nisi aliter in ipsâ fundatione constitutum sit. Quarto Patrono incumbit jus & onus tuendi ac defendendi Ecclesiam *c. filii 16. q. 7.* ubi dicitur. Licitum sit (filiis etiam, & nepotibus Patroni) hæc bonæ intentionis habere solertiam, ut si Sacerdotem vel ministrum aliquid ex collatis rebus præviderint defraudare, aut

commonitionis honestæ conventionem compescant, aut Episcopo vel judici corrigenda denuncient. Quod si talia Episcopus agere tentet, Metropolitano ejus hæc insinuare procurent. Si autem Metropolitanus talia gerat, Regis hæc auribus intimare non differant. *Item in c. decernimus ead. q. dicitur, ut quamdiu fundatores Ecclesiarum supersunt, pro iisdem locis curâ habere sollicitam permittantur.* Quod tamen ita limitandum, ut non existiment Patroni Laici ad se pertinere jurisdictionem, vel administrationem bonorum, ut de illis rationem exigant & pro arbitrio disponant: sed juxta tenorem capituli septimi supra citati, ne quid damni patiatur Ecclesia, attendant & si factum fuerit, Episcopo denuncient. *Zyp. l. 2. de iuris. Eccl. c. 85.* Prædicta privilegia continentur his *VV.*

Patrono debetur honor, onus, emolumentum, Presentet, præsist, defendat, alatur egenus. Gloss. in c. nobis de iure patr. Vivian l. 3. n. 380. Alagona in comp. p. 512. Azor. l. 1. c. 20. Barb. in c. cit. Nobis.

VII. Episcopus non potest mutare conditionem, & qualitatem ex rationabili causâ a fundatore appositam. *c. tua nobis de testa.* ubi generaliter dicitur. In omnibus piis voluntatibus generaliter providendum est, ut secundum defuncti voluntatem universa procedant. Unde merito dicit *Abb. ad c. cit. n. 5. & Covar. n. 11.* A solo supremo Principe ultimis voluntatibus per plenitudinem potestatis, cum justa causa subest, derogari posse. *Juxta Clem. contingit de rel. dom.* Quod si dubium oriatur de mente fundatoris, vel testatoris, ab Episcopo petenda interpretatio erit, qui etiam, si irrationabilis videatur, impe-

impedire potest. Vnde consequitur, absque consensu patroni Episcopum nihil disponere posse in beneficiis patronatis, mutando, transferendo, vel extinguendo. *Abb. in c. cum dilectus n. 5. de consuet. Less. l. 2. c. 34. dub. 9. Laym. l. 4. tr. 2. c. 13. n. 9. & 12. Armilla. V. Ius patronatus n. 6.* Alia est in Summo Pontifice, qui in quocunque patronatu, Laicò, & Ecclesiastico derogare potest, ut ex *Covar. l. pract. 99 c. 36.* f. u. s. explicat *Less. l. cit. Lay. in def. just. c. 2. p. 59.*

VIII. Nec institutus semel renunciare potest beneficium in favorem alterius, aut permutare illud absque consensu patroni: qui tamen consentire tenetur, si id necessitas vel major Ecclesiæ utilitas exigat. *Abb. in c. cum accessissent n. 6.* cum quo idem alii sentiunt. Nihilominus in simplici & liberâ renunciatione non videtur necessarius Patroni consensus, quia nihil ipsius iuribus derogat. Licet enim illi tantum quemcunque alium præsentare, ut notavit *Garzia. par. 11. c. 3. n. 19.* Idem dicendum in aliis casibus, ubi jus Patroni non læditur. Vnde sequitur *Primò, Rector* Ecclesiæ posse novas fundationes altarium recipere. *Secundò Coadjutorem,* aut Vicarium temporalem constituere, ad titulum, vel potius sustentationem Ecclesiæ suæ, ordinandos Episcopo præsentare. *Tertiò addit aliqui p. n. sionem temporariam,* non transeuntem ad successores beneficio imponi posse absque consensu patroni. *Lambert. de iure patr. l. 3. q. 5. Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 3. Laym. l. cit. n. 13. Barb. in c. Ad hac de off. Vicar. Rochus de iure patron. q. 3. n. 9.*

IX. Jus patronatus quatuor modis transferri potest juxta *Glo. in c. Pie mentis 16. q. 2.* nimirum Donatione, permuta-

tatione, Venditione, & testamento. De donatione legimus in *c. ex insinuatione de in. patro. si donetur loco,* vel personæ religioſæ non opus est consensu episcopi, si laico. Interest enim cui detur, ne fortè nimis potens sit. à quo plus damni, quàm emolumentum sperare ecclesia possit. Sufficit tamè, consensum episcopi post factum impetrari. Permutationem quod attinet, licita omninò est, modò cum simili aliquo iure spirituali permutetur. Consensus tamen episcopi impetrandus propter causam modò indicatam. De Venditione diximus n. 2. prohibita esse. Testamento autè transferre licet, quin etià ab intestato, nec solum ad agnatos, sed extraneos quoque, masculos & feminas. Ex duobus patronis si unus in plures transtulerit ius suum, plures isti loco unus erunt, nec plures in præsentando, sed unam duntaxat vocem habebunt. *Clem. 2. de in. patro. in ult. Glo.* Vbi additur, Vt facilius provideatur ecclesiis, conveniens reputamus, patronos ipsos inter se posse liberè convenire de rectore ab eis alternis vicibus præsentando. Quin etiam benè annotavit *Glossa prima communiter recepta,* quod patroni plurius ecclesiarum inter se iura sua dividere possint, ut unus præsentet in una ecclesia, alter in altera. *Gloss. in V. Fundatione in c. Pie mentis 16. q. 7. Jac. de Graff. Par. 2. l. 2. cap. 25. Zechus de benef. & pens. c. 12. n. 5. Barb. de potest. episc. par. 3. allegat. 71. Layman. n. 20.*

X. Idem ius totidem modis amittitur. 1. Si patronus vendat, vel contra, quàm oporteat immutet. 2. si usurpet suum incommodum. 3. si mortem intentare audeat Rectori ecclesiæ. 4. per hæresim. *Zerola V. Ius patro. par. 1. s. ad octavum. Vallens. l. 3. tit. 38. §. 7. Jac. de Graff. par. 2. l. 2. c. 6. n. 25 & sequ.*